

23.4.2026

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Neuvotteleva virkamies Heidi Mäntylä

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja rikoslain 17 luvun 7 b §:n muuttamisesta (HE 51/2026 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoa koskevasta hallituksen esityksestä. Oikeusministeriö toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

Oikeusministeriö on 9.2.2026 antanut lausunnon kyseessä olevan hallituksen esityksen esitysluonnoksesta sisäministeriölle (VN/30556/2024-OM-27). Oikeusministeriön lausunnossa kiinnitettiin erityisesti huomiota ehdotetun sääntelyn perustelutaakkaan, oikeusturvaedellytyksiin sekä eräisiin muihin seikkoihin, kuten sääntelyn selkeyttämiseen ja puutteelliseen arviointiin esityksen suhteesta henkilötietojen suojaan.

Oikeusministeriö toteaa, että sen lausunnossa esitetyt huomiot on valtaosin otettu esityksen jatkovalmistelussa asianmukaisesti huomioon. Se pitää kuitenkin perusteltuna todeta henkilötietojen suojan osalta vielä seuraavaa.

Oikeusministeriö toteaa, että henkilötietojen suojaa koskeva arvio ja perustelut on liisätty esitykseen jatkovalmistelun aikana. Esityksessä on tuotu esiin, että ulkomaalaislain 131 §:n 1 momenttiin ehdotetuissa lisäyksissä on kyse yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien biometristen tietojen käsittelystä. Biometriset tiedot ovat perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta erityisen arkaluonteisia henkilötietoja. Esityksessä ehdotetaan, että sormenjäljet, valokuva sekä muut henkilötuntemerkit voitaisiin tallentaa myös henkilöiltä, joiden pääsy evätään, jotka on määrätty maahantulokieltoon, ja joiden kohdalla yleinen edellytys turvaamistoimen määräämiselle 117 a §:n 1 momentin perusteella täyttyy.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelylle on oltava myös tietosuojasetuksen 6 artiklan mukainen käsittelyperuste ja että tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohta edellyttää, että henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely täyttää yleisen edun mukaisen tavoitteen ja että sääntely on välttämätöntä ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun päämäärään nähden. Valiokuntavaiheessa on hyvä varmistua henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta ja tietosuojasetuksen edellytysten täyttymisestä.

Esityksen säätämisjärjestysperusteluissa (s. 116) todetaan, että erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja voidaan käsitellä 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan perusteella,

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

kun käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Esityksessä kuvaillaan henkilötuntemerkkien ottamista koskevan sääntelyn laajentamista tarpeelliseksi. Yleistasoinen kuvaus jättää epäselväksi, miten sääntelyehdotus täyttää perustuslakivaliokunnan edellytykset biometristen tietojen käsittelylle.

Kansallisessa sääntelyssä tulee varmistua suojatoimista erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyyn liittyen. Esitys jättää jossain määrin epäselväksi, mitä suojatoimia sovellettaisiin uusien biometristen tietojen käsittelyyn.

Esityksessä on tunnistettu, että henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä sisältyisi myös uuteen 150 d §:ään, jonka mukaan Suomen ulkopuolella oleva kolmannen maan kansalainen voitaisiin määrätä ennakollisesti maahantulokieltoon yleisen järjestyksen, yleisen turvallisuuden tai kansallisen turvallisuuden perusteella. Henkilöstä tehtäisiin tällöin kuulutus Schengenin tietojärjestelmään (SIS). Esityksessä on todettu, että tietojen käsittely kuuluisi rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan ottaen huomioon kuulutuksen tarkoitus ja käsiteltävät tiedot (s. 90). Esityksen perusteella myös 150 d §:ään liittyen voitaisiin käsitellä henkilön biometrisiä tunnisteita, vaikkakaan poliisilla ei olisi todennäköisesti niitä käytössä tallennettavaksi SIS-järjestelmään. Arviointi on niin yleisellä tasolla, että jää avoimeksi, miten ehdotettu sääntely tältä osin täyttää biometristen tietojen käsittelyn edellytykset.